Archive of SID.ir

Iranian Association of Geopolitical

Geography(Regional Planning)

Winter 2024. Vol 13. Issue 53

ISSN (Print): 2228-6462 - ISSN (Online): 2783-2112

Journal Homepage: https://www.jgeoqeshm.ir/

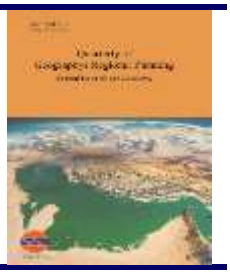

Research Paper

Designing and Presenting the Social Justice Development Model in the National Policy in line with Regional Planning: a case study of the Ministry of Economic Affairs and Finance.

Esmaeil Abbasi[1], Kaveh Teimoornejad[*2], Morteza Yarahmadi[3]

1. PhD student in public administration, science and research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Public Administration, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Management, Parand Branch, Islamic Azad University, Parand, Iran.

ARTICLEINFO

PP: 75-92

Use your device to scan and read the article online

Keywords: *Pattern Design, Social Justice, Ministry of Economy, Foundation Data Theory .*

Abstract

The purpose of this research was to design and present the social justice development model in the national policy. The research method was qualitative and quantitative. Research information was collected through interviews. The statistical population of the research included an unlimited number of experts, professors and experts in the relevant field, and 18 people were selected until reaching theoretical saturation. The sampling method was in the form of a snowball, in which the interviewees were asked to introduce people who are knowledgeable about the research topic to conduct subsequent interviews. Primary data were collected through interviews. According to the methodological process, during three stages of open coding, central coding and selective coding, firstly, the codes related to the topic were identified from the large number of primary data types; Then, in the manner of continuous comparison, a concept was extracted from several codes, and in the same way, other codes were also converted into concepts until finally 96 concepts were obtained. In the next stage, some concepts were put in the form of a category so that 16 categories were obtained for this research. The findings of the research showed that 3 categories emerged as the central categories, which include: cultural factors, compatibility with elites, education. Other categories to be presented in the visual model were placed in five categories: causal conditions (3 categories), background or context (3 categories), intervening conditions (2 categories), strategies (2 categories), consequences (3 categories). In the following, based on the indicators, components,

Citation: Abbasi, E., Teimoornejad, K., & Yarahmadi, M. (2024). **Designing and Presenting the Social Justice Development Model in the National Policy in line with Regional Planning: a case study of the Ministry of Economic Affairs and Finance.** Geography(Regional Planning), 13(53), 75-92.

DOI: 10.22034/JGEOQ.2024.288796.3113

DOR:

[*] **Corresponding author:** Kaveh Teimoornejad, **Email:** kav.teimoornejad@iauctb.ac.ir

Copyright © 2024 The Authors. Published by Qeshm Institute. This is an open access article under the CC BY license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

Extended Abstract

Introduction

In our country, justice has always been proclaimed as one of the main slogans and ideals, driven by religious and revolutionary principles. Despite the significance of this concept, substantial action in this regard has yet to be taken, neither at the level of discourse nor within the national policy-making system. This raises the question: "What is the role of social justice in the overarching policies and national policy-making framework?" However, the aim of this research extends beyond this inquiry, seeking to propose a model for the integration of social justice within national policy. The researcher endeavors to address why, despite our country's lofty ideals and values, which are often centered around justice, we have thus far failed to implement a model for realizing this ideal within our planning and policy-making systems. Conversely, certain countries, despite appearing indifferent to certain religious ideals, have not only developed theoretical frameworks for social justice but also regularly assess the status of social justice within their nations through indexing and monitoring processes. Conducting this research serves as a call to action within the national policy-making arena, urging enthusiasts and activists in this field to address such issues more earnestly. The objective is to bridge the gap between discourse and action within the policy-making environment, aligning with local requirements and socio-political ideals. Therefore, the central question the researcher seeks to answer is:

What is the developmental model of social justice within the national policy of the Ministry of Economic Affairs and Finance?

Methodology

The research method employed both qualitative and quantitative approaches, with data gathered through interviews. The target population consisted of experts, professors, and specialists in the relevant field, with an unlimited number of potential participants. However, 18 individuals were selected based on theoretical saturation. The sampling method utilized snowball sampling, where interviewees were asked to introduce informed individuals for subsequent interviews.Primary data was collected through interviews, and following a cognitive process, three stages of coding were applied: open coding, axial coding, and selective coding. Initially, relevant codes were identified from a vast array of primary data. Then, through continuous comparison of several codes, concepts were extracted. Subsequently, other codes were transformed into concepts using the same method, resulting in a total of 96 concepts.

Results and Discussion

The research aimed to develop a structural model for social justice in national policy using a mixed qualitative-quantitative approach. Two stages were undertaken: model design and testing. The qualitative data method led to 96 concepts and 16 categories. Three central categories emerged: "Management factors," "Organizational factors," and "Meritocracy." Management factors encompass efficient leadership, sincere actions, and strategic planning. Cultural factors, including national determination and role models, were identified as causal conditions. The culture of contentment, driven by public and political elites' desire for justice, emerged as pivotal. Overall, the research underscores the importance of cultural factors and effective management in realizing social justice in national policy. The concept of "Social Management and Logical System" is also perceived as strategies, as these concepts are deliberate actions and reactions that lead to the presentation and utilization of a "Structural Model of Social Justice Development." The concept of social management encompasses the notion of conscious participation of individuals in society, oversight of government actions, people's rights, and government supervision of the financial status of its high-ranking agents, preventing abuse of governmental positions.

Conclusion

The research findings indicated that three central concepts emerged, including: cultural factors, compatibility with elites, and education. Other concepts were categorized for presentation in a visual model into five groups: causal conditions (three concepts), background or context (three concepts),

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

intervening conditions (two concepts), strategies (two concepts), and outcomes (three concepts). Subsequently, based on the indicators, components, concepts, and items of the proposed model, a 96-item questionnaire was developed. Relationships within the proposed model were examined based on the collected data, ultimately demonstrating significant relationships and components within the presented model.

References

1. Alexander, M. (2011). The New Jim Crow: Mass incarceration in the age of colorblindness.New York, NY: The New Press.
2. Amini Sabagh, Z. A., & Abbaszadeh, Y. (2010). The role of the government in the development of social justice. Public Policy Making in Management (Mission of Government Management), 1(2), 125-145. [In Persian]
3. Atteberry-Ash, B. E. (2023). Social work and social justice: A conceptual review. Social Work, 68(1), 38-46.
4. Babakhani, M., Raghefar, H., & Rafiei, H. (2010). Investigating the relationship between social justice indicators and health in Iran. The Sixth Congress of Iranian Epidemiology. [In Persian]
5. Badali Vanda, M., Karimian, H. A., & Fattahi, S. (2021). The performance of the Social Security Organization in achieving social justice. Iranian Journal of Social Development Studies, 13(2), 37-52. [In Persian]
6. Bali, M., Cronin, C., & Jhangiani, R. S. (2020). Framing Open Educational Practices from a Social Justice Perspective. Journal of Interactive Media in Education, 2020(1).
7. Baranjkar, R., Seyyed Baqeri, S. K., & Noroozi, A. (2017). Examining the role of discretion and moral justice in the scope of Islamic social justice. Bioethics, 7(24), 23-36. [In Persian]
8. Bashiri, H. (1992). Roundtable on equality and inequality. Cultural Letter, 2(3), 4-30. [In Persian]
9. Blessett, B. (2015). Disenfranchisement: Historical underpinnings and contemporary manifestations. Public Administration Quarterly, 39(1), 3–50.
10. Camiré, M., Newman, T. J., Bean, C., & Strachan, L. (2022). Reimagining positive youth development and life skills in sport through a social justice lens. Journal of Applied Sport Psychology, 34(6), 1058-1076.
11. Charmaz, K. (2020). “With constructivist grounded theory you can’t hide”: Social justice research and critical inquiry in the public sphere. Qualitative Inquiry, 26(2), 165-176.
12. Dukhanin, V., Searle, A., Zwerling, A., Dowdy, D. W., Taylor, H. A., & Merritt, M. W. (2018). Integrating social justice concerns into economic evaluation for healthcare and public health: A systematic review. Social Science & Medicine, 198, 27-35.
13. Esmaeili, R., (2011). The Principle of Social Justice in Islam and Its Characteristics. Ma'aref Journal, 20(171), 43-56. [In Persian]
14. Gaynor, T. S., & Blessett, B. (2014). Inequality at the intersection of the DOMA and VRA: A review of the 2013 supreme court decisions. Administrative Theory & Praxis, 36(2), 261–267.
15. George. V and p.wilding , Ideology and Social Policy, Routledge, 2016.
16. Gooden, S. T. (2014). Race and social equity: A nervous area of government. Armonk, NY: M. E. Sharpe.
17. Gümüş, S., Arar, K., & Oplatka, I. (2021). Review of international research on school leadership for social justice, equity and diversity. Journal of Educational Administration and History, 53(1), 81-99.
18. Hagan, K., Forman, R., Mossialos, E., Ndebele, P., Hyder, A. A., & Nasir, K. (2022). COVID-19 vaccine mandate for healthcare workers in the United States: a social justice policy. Expert review of vaccines, 21(1), 37-45.
19. Hasanzadeh, A. R., Ghazi Nouri, S., Pourezat, A. A., & Abolhasani, Z. (2014). Evaluation of some innovation models from the perspective of coordination with social justice goals. Scientific Journal of Science and Technology Policy, 6(4), 1-20. [In Persian]

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

20. Hataminajad, H., & Rasti, O. (2006). Social justice and spatial justice (regional) Investigating and comparing the theories of John Rawls and David Harvey. Geography of the Land, 3(9), 38-50. [In Persian]
21. Hayke, F. (2016). The constitution of leberty Routledye and keyanpavl.
22. Hoek, J. (2017). Is there an intersection between “market justice” and “social justice”? An analysis of ENDS marketing. Journal of Social Marketing.
23. Hosseini, S. A., Saraii, M. H., & Alhusseini Almodaresi, S. A. (2015). Planning the distribution of religious services in line with social justice with spatial autocorrelation models (Case Study: Yazd City). The First Annual Conference on Architectural, Urban Planning and Urban Management Research, Yazd. [In Persian]
24. Howlett, Michal. , Ramesh. M. Perl, Antony.(2019) .Studying public policy, policy cycles & policy subsystems. Third edition. Oxford University.
25. Howlett, Micheal. (1998). policy subsystem configuration and policy change: operationalizating the postpositivist analysis of the ppolitics of the policy process". Policy studies journal. 26.3:82-462.
26. Howlett, Micheal.(2021). Designing Public Policies: Principles and Instruments. Publisher Routledge.
27. Jacobs, J., & Perez, J. I. (2023). A qualitative metasynthesis of teacher educator self-studies on social justice: Articulating a social justice pedagogy. Teaching and Teacher Education, 123, 103994.
28. Jamehshidi, M. H. (2019). The theory of justice. Tehran: Imam Khomeini and Islamic Revolution Research Institute. [In Persian]
29. Jan, T. (2018). Report: No progress for African Americans on homeownership, unemployment and incarceration in 50 years. The Washington Post
30. Jayasinghe, S., Faghy, M. A., & Hills, A. P. (2022). Social justice equity in healthy living medicine-An international perspective. Progress in Cardiovascular Diseases.
31. Khazaee, Z. (2002). From individual justice to social justice. Sadra Quarterly, (29). [In Persian]
32. Pourezat, A. A. (2001). Government management and social justice. Management Knowledge, 14(55), 83-117. [In Persian]
33. Pourezat, A. A. (2007). Government policy-making for the realization of social justice. Management Thought, (1), 77-91. [In Persian]
34. Pourezat, A. A. (2021). The necessity of developing a justice-oriented culture to achieve the promised community justice. Tadbir Magazine, (167). [In Persian]
35. Pourezat, A. A., & Alvani, S. M. (2001). Designing an intelligent legislative system for achieving social justice. Management Message, 1(1), 43-51. [In Persian]
36. Pourezat, A. A., & Alvani, S. M. (2013). Social justice, the foundation of sustainable development. [In Persian]
37. Pourezat, A. A., Taheri Attar, G., & Saadabad, A. A. (2012). Guiding sustainable nation-building based on social justice. Political and International Studies Research, 4(11), 1-22. [In Persian]

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

فصلنامه جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)

دوره ۱۳، شماره ۵۳، زمستان ۱۴۰۲

شاپا چاپی: ۶۴۶۲- ۲۲۲۸ شاپا الکترونیکی: ۲۱۱۲ -۲۷۸۳

Journal Homepage: https://www.jgeoqeshm.ir/

انجمن ژئوپلیتیک ایران

مقاله پژوهشی

طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای: مطالعه موردی وزارت امور اقتصادی و دارایی

اسمعیل عباسی- دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

کاوه تیمورنژاد[*]- استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مرتضی یاراحمدی- استادیار، گروه مدیریت، واحد پرند، دانشگاه آزاد اسلامی، پرند، ایران.

اطلاعات مقاله

شماره صفحات: ۹۲-۷۵

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

طراحی الگو، عدالت اجتماعی، وزارت اقتصاد، نظریه داده بنیاد.

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی» بود. روش تحقیق به صورت کیفی و کمی بود. اطلاعات تحقیق به وسیله مصاحبه جمع‌آوری شد. جامعه آماری تحقیق شامل خبرگان، اساتید و متخصصین حوزه مربوطه به تعداد نامحدود بودند که تعداد ۱۸ نفر تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری به صورت گلوله‌برفی بود که از مصاحبه شوندگان خواسته شد افرادی مطلع در رابطه با موضوع تحقیق را جهت انجام مصاحبه‌های بعدی معرفی نمایند. داده‌های اولیه به شیوه مصاحبه گردآوری شدند. مطابق فرایند روش شناختی، طی سه مرحلهٔ کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، نخست از دل تعداد زیاد انواع داده‌های اولیه، کدهای مرتبط با موضوع مشخص شدند؛ سپس به شیوهٔ مقایسهٔ مداوم از دل چندین کد، یک مفهوم استخراج شد و به همین شیوه سایر کدها نیز به مفاهیم تبدیل شدند تا در نهایت ۹۶ مفهوم به دست آمد. در مرحلهٔ بعد، هر چند مفهوم در قالب یک مقوله قرار گرفتند تا ۱۶ مقوله برای این پژوهش به دست آمده باشد. یافته‌های تحقیق نشان داد که، ۳ مقوله به عنوان مقولهٔ محوری ظاهر شدند که شامل: عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش می‌باشند. سایر مقوله‌ها برای ارائه در مدل تصویری در پنج دستهٔ شرایط علّی(۳ مقوله)، بستر یا زمینه(۳ مقوله)، شرایط مداخله‌گر (۲ مقوله)، راهبردها(۲ مقوله)، پیامدها (۳ مقوله) قرار گرفتند. در ادامه بر اساس شاخص‌ها، مولفه‌ها، مفاهیم و مقوله‌های مدل پیشنهادی، پرسشنامه‌ای ۹۶ سوالی تدوین گردید و بر مبنای داده‌های گردآوری شده روابط مدل پیشنهادی ارائه شده مورد بررسی قرار گرفته که در نهایت نتایج نشان از معناداری روابط و اجزای مدل ارائه شده داشت.

استناد: عباسی، اسمعیل؛ تیمورنژاد، کاوه؛ یاراحمدی، مرتضی. (۱۴۰۲). **طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای: مطالعه موردی وزارت امور اقتصادی و دارایی**. فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۳(۵۳)، صص ۷۵-۹۲.

DOI: 10.22034/JGEOQ.2024.288796.3113

DOR:

[*] **نویسنده مسئول:** کاوه تیمورنژاد، **پست الکترونیکی:** kav.teimoornejad@iauctb.ac.ir

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه

هر ساختار سیاسی منسجم در قالب یک دولت به ملت دارای بنیان‌ها و پایگاه‌های اجتماعی است، نظام‌های سیاسی همواره در پی تحکیم و تقویت این پایگاه‌های اجتماعی می‌باشد تا همواره میزان ثبات و استمرار خود را افزایش دهد. از مهم‌ترین مسیرهای تحکیم و تقویت پایگاه اجتماعی یک نظام سیاسی، برقراری عدالت اجتماعی در بین اقشار مختلف جامعه است (ویت،[1] ۲۰۱۸).

مسئله برقراری عدالت اجتماعی دارای وجوه متعددی است. از مهم‌ترین وجوه بررسی عدالت اجتماعی می‌توان به دسترسی به خدمات درمانی، آموزش و تحصیلات، آزادی در دسترسی به اطلاعات و... اشاره داشت و از مقایسه این مؤلفه‌ها در کشورهای مختلف می‌توان وضعیت عدالت اجتماعی در یک کشور را محور سنجش قرار داد که البته بررسی این شاخص‌ها و مؤلفه‌ها مستلزم یک پژوهش گسترده است (بلسست، ۲۰۱۵). گزارش‌هایی هستند که به بررسی چندین مؤلفه در خصوص کشورهای جهان اقدام می‌دارند از آن جمله می‌توان به گزارش‌های سالانه توسعه انسانی، گزارش بانک جهانی، گزارش‌های سالانه بنیاد هریتیج اشاره داشت و به واسطه این گزارش‌ها می‌توان تاحدودی دریافت که وضعیت عدالت اجتماعی در یک کشور چگونه است. زیرا این گزارش‌ها با رتبه‌بندی کشورها، آن‌ها را در مؤلفه‌های متعدد محور بررسی قرار داده‌اند و فهرست رتبه‌بندی کشورها را هر سال منتشر می‌نمایاند (الکساندر،[2] ۲۰۱۱).

در کشور ما نیز با توجه به آرمان‌های دینی و انقلابی،همواره عدالت به عنوان یکی از شعارها و آرمان‌های اصلی مطرح گردیده است ولی علیرغم اهمیت این مقوله هنوز چه در سطح گفتمانی و چه در سطح نظام خط مشی‌گذاری ملی اقدام قابل توجهی در این زمینه به انجام نرسیده است. بر این اساس سوالی که مطح می‌شود آن است که: « جایگاه عدالت اجتماعی در سیاست‌های بالادستی و نظام خط مشی‌گذاری ملی به چه صورتی است؟» هر چند هدف از این پژوهش فراتر از این سوال بوده و به دنبال ارائه الگوی جایگاه عدالت اجتماعی در خط مشی‌گذاری ملی می‌باشد. پژوهشگر به دنبال طرح این مساله است که چرا ما به عنوان کشوری با آرمان‌ها و ارزش‌های متعالی و شعارهایی با محوریت عدالتخواهی، هنوز نتوانسته‌ایم الگویی از تحقق این آرمان را در نظام برنامه‌ریزی و خط مشی‌گذاری پیاده نماییم؟ در صورتی که برخی کشورهایی که به ظاهر بی توجه به برخی آرمان‌های دینی هستند، نه تنها در سطح نظری به طراحی چارچوبی در زمینه عدالت اجتماعی پرداخته‌اند، بلکه با شاخص‌گذاری وپایش، هر ساله وضعیت عدالت اجتماعی را در کشورهای خود مورد بررسی قرار می‌دهند. انجام این پژوهش در واقع طرح یک مساله در فضای سیاستگذاری و خط مشی‌گذاری ملی است که علاقه مندان و فعالان این عرصه به صورت جدی‌تری به این جنس مسائل پرداخته و سعی در نزدیک‌سازی فضای نظر و عمل در محیط خط مشی‌گذاری با توجه به اقتضائات بومی و آرمان‌های سیاسی اجتماعی داشته باشند.

لذا دغدغه محقق پاسخ به این سوال است:

مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی وزارت امور اقتصادی و دارایی چگونه است؟

پیشینه پژوهش

عاشوری و شمس (۱۴۰۱) به تحلیل پراکنش کاربری اراضی با تاکید بر عدالت اجتماعی در مناطق ۱ و ۴ شهر رشت با مدل AHP پرداختند. روش تحقیق در این پژوهش، تحلیلی- توصیفی است. جهت ارزیابی کمی کاربری‌ها به مقایسه سرانه کاربری‌ها در وضع موجود و مقایسه این سرانه‌ها با سرانه استاندارد پرداخته شده، ارزیابی کیفی کاربری‌ها از لحاظ تحلیل شاخص عدالت اجتماعی انجام گرفته است. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آمار توصیفی، مقایسه میانگین شاخص‌ها و زیرشاخص‌ها و روش AHP استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد اکثر کاربری‌ها در سطح مناطق یک و چهار رشت، پراکنش فضایی مناسبی ندارند و تحلیل کاربری‌ها نشان از آشفتگی کمی و کیفی کاربری‌های مناطق یک و چهار رشت دارد. در پایان، راهکارهای مناسب جهت

1. Witt
2. Alexander

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

رسیدن به هدف اصلی برنامه‌ریزی شهری که تامین رفاه مردم از طریق ایجاد محیطی بهتر، سالم‌تر، موثرتر ودلپذیرتر است، بیان می‌شود.

غلام مهدی اسلامی پناه (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان "اصل عدالت اجتماعی در مدیریت اسلامی"، آسیب‌های عدم رعایت عدالت اجتماعی در جوامع را از منظر آیات و روایات اسلامی بررسی می‌کند. این تحقیق به مطالعه آسیب‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی ناشی از نقض عدالت اجتماعی می‌پردازد و راهکارهایی برای رفع این آسیب‌ها و دستیابی به عدالت اجتماعی را مورد بررسی قرار می‌دهد.

تبیانیان و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیقی تحت عنوان تبیین نقش مولفه‌های موثر در اداره امور عمومی با تاکید بر عدالت اجتماعی بیان می‌کند که هدف از انجام این پژوهش تبیین نقش مولفه‌های موثر در اداره امور عمومی با تاکید بر عدالت اجتماعی بوده است. همواره در طول تاریخ عدالت اجتماعی یکی از نیازهای اساسی انسان بوده است. همچنین باتوجه به اینکه اسلام یک دین کامل و همه جانبه است، پس کامل‌ترین تعریف را برای عدالت اجتماعی و همچنین کامل‌ترین راهکار را برای اجرای آن داراست. یکی از مظاهرعدالت اجتماعی و اجرای آن در اداره امور عمومی است. این بحث که امری متنوع و متکامل و قابل تطبیق بر اقتضائات و شرایط گوناگون می‌باشد، دارای اصول و قواعدی است. چه در بخش مدیریت منابع انسانی که متشکل از گزینش، ارزیابی، حقوق و دستمزد، پاداش و تنبیه و انضباط، می‌باشد و چه در بخش وظایف مبانی مدیریت که عبارت از سازماندهی، نظارت، برنامه‌ریزی و هماهنگی و رهبری می‌باشد. نتایج این پژوهش نشان داد عدم تبعیض در اداره امور عمومی، عادل بودن مدیر و فراهم نمودن شرایط مطلوب در مدیریت از جمله مولفه‌های موثر در اداره امور عمومی است که می‌تواند با توجه به تحقق عدالت اجتماعی به آن‌ها دست یافت.

قادری و همکاران (۱۴۰۰) در تحقیق خود با عنوان "انطباق مسئولیت مدنی و عدالت اجتماعی: توجه به مولفه تقصیر عمدی"، به بررسی ارتباط بین مسئولیت مدنی و عدالت اجتماعی می‌پردازند. این تحقیق تمرکز خود را بر رابطه بین مسئولیت مدنی و عدالت اجتماعی، به ویژه با توجه به مولفه تقصیر عمدی، قائل است. از طریق بررسی نقش تقصیر عمدی، پژوهشگران به دنبال ارزیابی این موضوع هستند که آیا تکیه بر تقصیر می‌تواند به دستیابی به عدالت اجتماعی کمک کند یا خیر.

عزیزی و خانقاهی (۱۳۹۹) به بررسی ارائه مدل توزیع عادلانه خدمات شهری مبتنی بر عدالت اجتماعی مطالعه موردی: منطقه ۱۱ شهر تهران پرداختند. بنابراین به منظور کاهش بحران‌های ناشی از بی عدالتی و حرکت در راستای توسعه؛ تحقق عدالت اجتماعی شهری به منظور توزیع هر چه عادلانه‌تر خدمات امری ضروری است. در این پژوهش سعی شده است تا از طریق روش توصیفی–تحلیلی به گردآوری معیارهای استاندارد در دو حوزه عدالت اجتماعی و خدمات شهری پرداخته شود و به وسیله مدل سازی در نرم‌افزار Smart PLS، مدل توزیع عادلانه خدمات شهری مبتنی بر عدالت اجتماعی ارائه شود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در حالت اجرای مدل در مرتبه اول، سه معیار تفاوت، آزادی و فرصت برابر به ترتیب با ضریب مسیر ۰/۸۸۶، ۰/۸۶۸ و ۰/۸۲۸ بیشترین تاثیر را در تحقق عدالت اجتماعی و به طور غیرمستقیم تاثیر در توزیع عادلانه خدمات شهری دارا می‌باشند و به طورکلی متغیر مستقل عدالت اجتماعی با ضریب مسیر ۰/۷۸۸ تاثیر مستقیم قابل ملاحظه‌ای در عملی شدن توزیع عادلانه خدمات شهری دارد. همچنین در حالت اجرای مدل در مرتبه دوم، معیارهای فرصت برابر، آزادی و تفاوت به ترتیب با ضرایب ۰/۵۱۶، ۰/۴۷۱ و ۰/۳۹۳ بیشترین تاثیر مستقیم را در توزیع عادلانه خدمات شهری دارند. بنابراین ضروری است در راستای تمرکز بر محرومان جامعه در بهره‌گیری از منفعت، رعایت حقوق و آزادی‌های فردی و دسترسی برابر و یکسان به فرصت‌ها و امکانات گام اساسی برداشته شود.

اسلامی پناه (۱۳۹۹)در تحقیقی تحت عنوان آسیب‌های عدم رعایت عدالت اجتماعی در جامعه از منظر آیات و روایات بیان می کند بحثی که می‌خواهیم به آن بپردازیم عبارت است از: آسیب‌های عدم رعایت عدالت اجتماعی در جامعه از منظر آیات و روایات. هدف اصلی را به این شرح می‌توان بیان نمود که به بررسی آسیب‌های عدم رعایت عدالت اجتماعی در جامعه از دیدگاه آیات و روایات از قبیل آسیب‌های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی پرداخته می‌شود، همچنین در ادامه، به رفع این آسیب‌ها از چهره جامعه و رسیدن به عدالت اجتماعی پرداخته شده است. دامنه این تحقیق عمدتا حول محور آیات نورانی قرآن و روایات شریفه اهل بیت علیهم السلام و منابع مورد استفاده عبارتند از: قرآن کریم و روایات اهل بیت علیهم السلام در تنظیم این مطالب به لحاظ هدف،

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

از روش توصیفی و تحلیلی به لحاظ روش گردآوری اطلاعات توصیفی، تحلیلی می‌باشد. متوجه خواهیم شد که عدالت اجتماعی یکی از اهداف عالیه بشر است که مصلحان اجتماعی همواره سعی داشتند برای رفاه حال جوامع در صدد تحقق آن برآیند و در نهایت به این نتیجه می‌رسیم که اگر عدالت اجتماعی در جامعه رعایت نشود همین جامعه دچار آسیب‌های جدی فرهنگی واز لحاظ اقتصادی دچار فقراقتصادی،توزیع ناعادلانه‌ی ثروت ودر نهایت آسیب سیاسی نظیر سو استفاده از قدرت و رواج اعتراضات عمومی خواهدشد.

مت و ایکسیو[1](۲۰۲۱) به ادغام پایداری زیست محیطی و عدالت اجتماعی در توسعه مسکن‌سازی: دو سناریوی مقایسه‌ای پرداختند. هدف اصلی توسعه سناریوهایی است که بتواند به یک هدف هنجاری خاص دست یابد: توسعه مسکن در آینده که هم از نظر زیست محیطی پایدار و هم از نظر اجتماعی عادلانه باشد. دو سناریو ساخته شده است – نوسازی زیست محیطی و رشد زدایی – که منعکس‌کننده درجات مختلفی از تغییرات اجتماعی، از متعارف تا رادیکال است. این سناریوها برای دو مورد منتخب از مناطق میلان و اسلو اعمال می‌شوند که از آمار سیستم مسکن بافتی و تجزیه و تحلیل اسناد در مورد برنامه‌ریزی و مسکن استفاده می‌کنند.

لی[2]و همکاران (۲۰۱۸) به نوسازی و بازسازی شهری: عدالت اجتماعی و حقوق مالکیت با اشاره به سرمایه داری قانون اساسی هنگ کنگ پرداختند.نتایج نشان می‌دهد که نوسازی شهری تحت رهبری دولت در هنگ کنگ به سمت بهره‌برداری از پتانسیل توسعه و نقض حقوق مالکیت خصوصی است، در حالی که سایر اهداف مورد حمایت ثانویه هستند. یک آزمون آماری نشان می دهد که نوسازی شهری توسط دولت همیشه به اثرات خارجی مثبت منجر نشده است.

دخانین[3]و همکاران (۲۰۱۸) به ادغام عدالت اجتماعی در ارزیابی اقتصادی برای بهداشت و سلامت عمومی: بررسی سیستماتیک پرداختند. نتایج نشان داد چهار چالش کلی مرتبط با اجرای این راه حل‌ها شناسایی شد: شفاف‌سازی مبنای هنجاری. اندازه‌گیری و تعیین اهمیت نسبی معیارها، ترکیب معیارها؛ و ارزیابی مبادلات.

هوک[4](۲۰۱۷) به بررسی اینکه آیا تقاطعی بین عدالت بازار و عدالت اجتماعی وجود دارد؟ آنالیز بازاریابیENDS پرداخت. نتایج نشان داد قبل از اینکه بازار و عدالت اجتماعی بتوانند تقاطع داشته باشند و مصرف‌کنندگان بتوانند مسئولیت اقدامات خود را بر عهده گیرند، شرکت‌ها باید محصولاتی که مضر سلامتی هستند را حذف کرده و سازگاری بین استراتژی‌های بازاریابی خود و اهداف بهداشت و سلامت عمومی را نشان دهند. پس از ارائه جایگزین‌های سالم‌تر (یا دارای مضرات کمتر) می‌توان ادعا کرد که بازاریابی و عدالت اجتماعی با هم تقاطع دارند.

مبانی نظری

مفهوم عدالت اجتماعی

عدل عبارت است: «از میانه افراط و تفریط و حد وسط افعال و اقوال» (ابن‌میثم، شرح نهج‌البلاغه، ج۴:۲۱۶) چنان که معروف است خیرالامور اوسطها (و گفته شده: عدل به معنای «مساوات» و قرار دادن امور (کارها) در جایگاه خودشان است و علی(ع) در این رابطه می‌فرماید: «العَدلُ یضَعُ الأُمُورَ تواضِعَها... العَدلُ سائِیسُ عامٌّ... عدل امور را در جای خود می‌گذارد... و عدل صلاح‌اندیشی برای همگان است.» بدین ترتیب هدف عدالت اجتماعی، مشخص کردن ترتیبات نهادی‌ای است که به هر شخص اجازه می‌دهد تا به طور کامل به سلامت اجتماعی کمک نماید(مومنی، ۱۴۰۰).

به نظرهایک دست یافتن به عدالت اجتماعی، مستلزم آن است که آحاد جامعه به گونه‌ای سازماندهی شوند که بتوان آنچه را که در جامعه تولید می‌شود به سهم‌های خاصی میان افراد یا گروه‌ها تقسیم نمود. به عبارت دیگر جامعه باید به سازمان هدفمند تبدیل گردد تا بتوان آرمان عدالت اجتماعی را تحقق بخشید (غنی‌نژاد، ۱۴۰۱). کمپیل معتقد است که عدالت، یکی از اصطلاحات مبنایی سیاست و اخلاق است که با اهمیتی عالم‌گیر در همه نظریه‌های سیاسی و اجتماعی، نقش محوری دارد. اعتبار جهانی آن

---

1 Me, S., & Xue
2 Lai
3 Dkhanin
4 Hoek

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

به توسعه مجموعه متنوعی از تحلیل‌ها و طرح‌های کاربردی انجامیده که دستیابی به تعریف واضح و دقیق درباره آن را دشوارتر ساخته است؛ از این رو، عدم توافق بسیاری درباره معنای عدالت و مصادیق اعمال عادلانه و ناعادلانه به وجود آمده است (همان).

هم فلاسفه و هم دانشمندان اجتماعی، توجه زیادی به بحث عدالت نموده‌اند. علاقه افراد به عدالت، از یک نیاز طبیعی اساسی منتج می‌شود: افراد، نیازهای فردی متفاوتی دارند که از طریق تعامل با دیگران به بهترین نحو، ارضا می‌شود. این نیازها طیفی از نیازهای اقتصادی از قبیل پول و امکانات مادی تا نیازهای اجتماعی- احساسی نسبتاً انتزاعی از قبیل توجه و احترام شخصی را دربر می‌گیرد. عدالت به افراد استانداردهایی ارائه می‌دهد تا قضاوت نمایند که آیا این نیازها در محیط‌های اجتماعی که اغلب پیچیده هستند، برآورده می‌گردد (استیون[1] ۲۰۲۱).

چنانچه از مباحث مربوط به عدالت در تاریخ اندیشه سیاسی برمی‌آید، مهمترین مسئله در بحث عدالت، قابل دفاع ساختن روابط نابرابر در جامعه است. نابرابری در ثروت، قدرت و شأن اجتماعی، به رغم شباهت در استعدادهای اکثر افراد، واقعیت انکارناپذیر همه جوامع بوده است. گذشته از آن، هیچ رابطه معنی‌داری، میان نابرابری در ثروت و قدرت و نابرابری در استعدادهای طبیعی وجود نداشته است. بنابراین دفاع از این نابرابری‌ها یا نفی آن‌ها موضوع اصلی بحث عدالت است. به عبارت دیگر، عدالت در فلسفه سیاسی، مسئله‌ای است که در سطح نهادهای اجتماعی مطرح شده است. از بُعد حقوقی، عدالت در تصمیم‌گیری‌های عادلانه جستجو می‌شود: تصمیمی عادلانه است که بر طبق قانون باشد. اما از حیث فلسفه سیاسی، بلافاصله مسئله عادلانه بودن خود قانون پیش می‌آید (صالحی امیری و همکاران، ۱۳۹۷).

استربا[2] با در نظر گرفتن شش مکتب فلسفی سیاسی مفاهیم عدالت از دیدگاه آن‌ها را طبقه‌بندی کرده است. بر اساس این طبقه‌بندی، آرمان سیاسی نهایی مفهوم لیبرالی عدالت، آزادی است و همه حقوق و تکالیف، نهایتاً بر مبنای آن توجیه می‌شوند؛ در حالی که در مفهوم سیوسیالیستی عدالت، برابری به مثابه آرمان سیاسی نهایی و مبنای توجیه حقوق و تکالیف، مد نظر قرار می گیرد؛ و در مفهوم لیبرال دموکراتیک، عدالت، آمیزه‌ای از آزادی و برابری، آرمان سیاسی نهایی و مبنای توجیه حقوق و تکالیف، تلقی می‌شود؛ اجتماع‌گرایان، نفع عمومی را به مثابه آرمان سیاسی نهایی خود در نظر می‌گیرند و ادعا می‌کنند که چنین آرمانی به حمایت از شکوفایی فضایل انسانی می‌انجامد؛ فمنیست‌ها نیز مفهومی از عدالت را تأیید می‌کنند که حقوق و تکالیف را بر مبنای آرمان دوجنسیتی و مبتنی بر برابری زن و مرد، توجیه نماید؛ در حالی که مفهوم فرانوگرایی عدالت، با تأکید بر ضرورت رد همه فراروایت‌ها و نظریه‌های کلان، توجیه حقوق و تکالیف را محلی و محدود دانسته، بر آن است که توجیه نباید جهان‌شمول باشد (پورعزت، ۱۴۰۱).

اما در دید جامعه‌شناختی کاربردی امروز با توجه به بهره‌گیری از اندیشه‌های مختلف، عدالت در ارتباط با مناطق و طبقات مختلف اجتماعی دیده می‌شود.

روش پژوهش

تحقیق حاضر نیز قصد دارد تا به « طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی (وزارت امور اقتصاد دارایی)» بپردازد، لذا از نظر هدف، یک تحقیق کاربردی می‌باشد. تحقیق حاضر از نظر گردآوری داده‌ها و اطلاعات و روش تجزیه و تحلیل یک تحقیق آمیخته اکتشافی(ابتدا کیفی و سپس کمی) می‌باشد، زیرا سعی پژوهشگر در تحقیقات آمیخته اکتشافی بر این است با استفاده از تحقیق در ادبیات، مصاحبه با افراد معینی در رابطه با تجربیاتشان، گروه‌های متمرکز و مطالعات موردی انجام شود. همچنین در طرح‌های تحقیق آمیخته اکتشافی، پژوهشگر در صدد زمینه‌یابی((موقعیت نامعین)) می‌باشد. برای این منظور ابتدا به گردآوردی داده‌های کیفی می‌پردازد. پس از آن، در مرحله بعدی، محقق به مرحله کمی می‌پردازد. انجام این مرحله او را به توصیف جنبه‌های بیشماری از پدیده هدایت می‌کند(خاکی،۱۳۹۲).

همچنین بر حسب ماهیت و نوع مطالعه، از نوع پیمایشی مقطعی می‌باشد. از آنجایی که در تحقیق حاضر، هدف کلی « طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی (وزارت امور اقتصاد دارایی)» می‌باشد.

---

[1]. Steven
[2]. Sterba

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جامعه آماری تحقیق شامل خبرگان، اساتید و متخصصین حوزه مربوطه به تعداد نامحدود بودند که تعداد ۱۸ نفر تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری به صورت گلوله‌برفی بود که از مصاحبه شوندگان خواسته شد افرادی مطلع در رابطه با موضوع تحقیق را جهت انجام مصاحبه‌های بعدی معرفی نمایند. داده‌های اولیه به شیوه مصاحبه گردآوری شدند. مطابق فرایند روش شناختی، طی سه مرحلهٔ کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، نخست از دل تعداد زیاد انواع داده‌های اولیه، کدهای مرتبط با موضوع مشخص شدند؛ سپس به شیوهٔ مقایسهٔ مداوم از دل چندین کد، یک مفهوم استخراج شد و به همین شیوه سایر کدها نیز به مفاهیم تبدیل شدند تا در نهایت ۹۶ مفهوم به دست آمد. در مرحلهٔ بعد، هر چند مفهوم در قالب یک مقوله قرار گرفتند تا ۱۶ مقوله برای این پژوهش به دست آمده باشد.

بحث و یافته‌های تحقیق

با توجه به اینکه در پژوهش حاضر محقق بر آن است تا با استفاده از نظریه‌پردازی داده بنیاد، یک مدل جامع یا الگوی بومی «طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی» طراحی نماید، لذا در گام نخست محقق به تبیین مشکل و مساله جاری در جامعه مورد پژوهش پرداخته و بر اساس اصول علمی، مساله اصلی را ارائه نموده است، در گام بعدی در راستای ارائه یک چارچوب نظری جامع به مطالعه دقیق مبانی نظری، پیشینه‌ها و پژوهش‌های گذشته اقدام نموده است و بر اساس مطالعات کتابخانه ای، ادبیات نظری و پیشینه‌های داخلی و خارجی موجود، شاخص‌ها و مقوله‌های مربوطه احصاء شدند و با تکنیک‌های کدگذاری در نهایت ۱۶ مقوله استخراج گردید.

در گام بعدی محقق بر اساس معیارهای کافی و لازم، از بین خبرگان، اساتید و متخصصین حوزه مورد پژوهش، تعدادی را انتخاب نموده و با استفاده از سوال‌های بی رهنمود اقدام به مصاحبه نموده است. جمع‌بندی بخش کیفی پژوهش اینگونه ارائه شده که با ۱۸ نفر از افراد واجد شرایط، مصاحبه انجام شده است که برای انتخاب این تعداد با استفاه از روش گلوله‌برفی از مصاحبه شوندگان خواسته شد افرادی مطلع در رابطه با موضوع تحقیق را جهت انجام مصاحبه‌های بعدی معرفی نمایند. با انجام این تعداد مصاحبه، تشخیص محقق این بوده که اطلاعات گردآوری شده به نقطه اشباع رسیده و نیازی به انجام مصاحبه‌های بیشتر نیست. در نهایت از این بخش تعدادی مقوله استخراج گردید. در گام بعدی اقدام به تطبیق مولفه‌های اشتخراجی شده است. نهایتاً در مجموع با ۹۶ مولفه انتخاب شده، پژوهش وارد مرحله کمی شده است. لازم به ذکر است که در روش نظریه داده بنیاد، داده‌های گردآوری شده در سه مرحله کدگذاری می‌شوند. در طی این سه مرحله و با کدگذاری داده‌ها، به تدریج از دل کدها، مفاهیم؛ از دل مفاهیم، مقوله ها و از دل مقوله‌ها، نظریه بیرون می‌آید. کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی سه مرحلهٔ کدگذاری در نظریه داده بنیاد هستند. پس در فرایند نظریه داده بنیاد، داده‌های اولیه به شیوه مصاحبه (مصاحبه با اساتید و متخصصین حوزه مورد پژوهش) گردآوری شدند. مطابق فرایند روش شناختی، طی سه مرحلهٔ کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، نخست از دل تعداد زیاد انواع داده‌های اولیه، کدهای مرتبط با موضوع مشخص شدند؛ سپس به شیوهٔ مقایسهٔ مداوم از دل چندین کد، یک مفهوم استخراج شد و به همین شیوه سایر کدها نیز به مفاهیم تبدیل شدند تا در نهایت ۹۶ مفهوم به دست آمد. در مرحلهٔ بعد، هر چند مفهوم در قالب یک مقوله قرار گرفتند تا ۱۶ مقوله برای این پژوهش به دست آمده باشد.

از میان این ۱۶ مقوله، ۳ مقوله به عنوان مقولهٔ محوری(مرکزی) ظاهر شد تا در کنار ۱۳ مورد دیگر، اجزای نظریهٔ داده بنیاد به دست آمده از پژوهش را تشکیل دهند. برای ارائهٔ نظریه از داستان و مدل تصویری استفاده شد. مقولهٔ مرکزی شناسایی شده در این پژوهش، «عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش» است که بقیه مقوله‌ها در رابطهٔ با آن معنا پیدا می‌کنند. مقوله‌ها نیز برای ارائه در مدل تصویری در پنج دستهٔ شرایط علّی(۳ مقوله)، بستر یا زمینه(۳ مقوله)، شرایط مداخله‌گر (۲ مقوله)، راهبردها(۲ مقوله)، پیامدها (۳ مقوله) قرار گرفتند. در گام بعدی، به کدگذاری انتخابی و خلق نظریه پرداخته شده است که در این بخش با توجه به اینکه هدف نظریه‌پردازی داده بنیاد، تولید نظریه است نه توصیف صرف پدیده و برای اینکه تحلیل‌ها به نظریه تبدیل شوند مفاهیم بطور منظم به یکدیگر ربط داده شدند. به بیانی‌دیگر در کدگذاری‌محوری، مبانی و پایه‌های کدگذاری انتخابی پی ریزی گردید و در این پژوهش کدگذاری انتخابی مرحله اصلی نظریه‌پردازی است که مقوله محوری را به شکلی نظام‌مند به دیگر

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقوله‌ها ربط داده، آن روابط را در چارچوب یک روایت و داستان، یافته‌های مراحل کدگذاری قبلی را گرفته، همچنین مقوله‌هایی را که به بهبود و توسعه بیشتری نیاز داشته‌اند تکمیل شده است. لازم به ذکر است که ابتدا در کدگذاری انتخابی خط اصلی داستان تشریح گردید و سپس بر همین مبنا مقوله‌های تکمیلی حول مقوله محوری با استفاده از این مدل، به یکدیگر ربط داده شدند. سپس هر یک از مقوله‌ها به ابعادشان مرتبط شدند. در ادامه جهت قوت مدل ارائه شده روابط با استفاده از داده‌های مورد تایید قرار گرفتند. که در این بخش ابتدا بر اساس شاخص‌ها، مولفه‌ها، مفاهیم و مقوله‌های مدل پیشنهادی پرسشنامه‌ای ۹۶ سوالی تدوین گردید و بعد از تایید روایی و پایایی آن در بین جامعه مورد پژوهش توزیع و جمع‌آوری شده است. بر مبنای داده‌های گردآوری شده و با استفاده از نرم‌افزار LISREL8.80و SmartPLS.03 روابط مدل پیشنهادی ارائه شده مورد بررسی قرار گرفته که در نهایت نتایج نشان از معناداری روابط و اجزای مدل ارائه شده دارد.

فرآیند کدگذاری و تحلیل

فرآیند کدگذاری علاوه بر شناسایی شواهد گفتاری (نکات کلیدی)، شامل مفهوم پردازی (استخراج کدها)، مقوله پردازی (کدگذاری محوری) و شناسایی مدل کلی پژوهش(کدگذاری انتخابی)می‌باشد. شواهد گفتاری یا نکات کلیدی وقایع کوچکی هستند که دارای بار معنایی مستقل می‌باشند. نامگذاری مفهومی به شواهد گفتاری را مفهوم‌پردازی می‌گویند که در این پژوهش با عنوان کد ذکر شده‌اند. پس از شناسایی و نامگذاری مفاهیم موجود، مفاهیم مشابه بر اساس منطق تلفیق شده و هر یک تحت عنوان یک مقوله ارائه شده و در نهایت مدل پژوهش در قالب مدل داده بنیاد ارائه شده است.

کدگذاری باز

بعد از نسخه‌برداری یک مصاحبه، کدگذاری باز شروع شد. منظور از کدگذاری باز تجزیه مجموعه گردآوری شده به کوچکترین جزءهای مفهومی ممکن است(منصوریان، ۱۳۸۶). در کدگذاری باز مصاحبه بارها و بارها خوانده شد و بعد از نشانه‌گذاری و شکستن داده‌ها ، هر مفهومی که به ذهن می‌رسید در نظر گرفته می‌شد. در این قسمت محدودیتی برای نامگذاری مفاهیم وجود ندارد. بنابراین تعداد کدها در این مرحله بسیار زیاد بود. اما رفته رفته به علت تکراری بودن اطلاعات، این کدها کمتر شد. کدگذاری گاهی از ذخیره مفاهیمی که پژوهشگر قبلاً در مطالعات حرفه‌ای خود گرفته بود، نشات می‌گرفت و گاهی از واژه‌هایی که مصاحبه شونده به کار برده بود، استفاده می‌شد. کدهای اخیر، اصطلاحاً کد زنده نام دارند. یک متن می‌تواند با چشم اندازهای مختلف کدگذاری شود. مساله پژوهش، افق فکری و تحلیلی پژوهشگران و میزان درگیری وی با محیط پژوهش؛ سبک متن مصاحبه از جمله مواردی هستند که کدگذاری یک متن را تحت تاثیر قرار می‌دهند. در این قسمت از پژوهش حاضر، مفهوم‌های مشابه شناسایی شد و زیر عنوان خرده مقوله‌ها و مقوله‌های ویژه‌ای طبقه‌بندی شدند. توضیح اینکه، مقوله باید از دیگر مفهوم‌ها انتزاعی تر باشد. نام خرده مقوله در نظر گرفته شده در این پژوهش نیز انتزاعی‌تر از مفهوم‌هایی است که مجموعه هر خرده مقوله را تشکیل می‌دهند. این روند برای خرده مقوله‌ها رعایت شده است. به طوری‌که عامل‌های معرفی شده تحت عنوان خرده مقوله، انتزاعی‌ترین نام‌های مفهومی هستند که با برقراری پیوند میان آن‌ها الگوی پژوهش ترسیم می‌شود.

داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها به دقت مورد مطالعه، بررسی و تحلیل قرار گرفت. به داده‌هایی که مشابه یکدیگر بوده‌اند مفاهیمی متناسب اختصاص داده شده است و بدین ترتیب تمامی مقوله‌ها و مفهوم‌ها استخراج و شناسایی شده که درمجموع ۱۶ مقوله و ۹۶ مفهوم شناسایی شده‌اند که در جدول ۱ قابل مشاهده می‌باشد:

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول ۱- مفاهیم و مقوله‌های مستخرج از کدگذاری داده‌ها

ردیف	مقوله	مفهوم
۱	**عوامل مدیریتی**	مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد
۲	**عوامل سازمانی**	تربیت کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل‌دهی و تدوین خط مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر براجرا و ارزیابی خط مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد
۳	**شایسته گرایی**	شایسته گزینی، شایسته گماری، شایسته پروری
۴	**عوامل فرهنگی**	عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان ها، حاکمیت فرهنگ قناعت، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت
۵	**سازگاری با نخبگان**	چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت‌گرا و حق‌محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، نظام حزبی رقابتی
۶	**آموزش**	آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آن‌ها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، امکان آموزش برای همگان
۷	**اعتقادات**	ایمان راسخ کارگزاران نظام به نظام منطقی فوق و عمل به آن، رعایت حقوق و حرمت انسان‌ها و بروز نماد ایمان و اعتقاد و روحیه کار و تلاش در جامعه، اعتقاد به خدا و آخرت و پاداش و کیفر الهی، ترس از آخرت (تقوی)، قرار گرفتن افراد شایسته و امین در ساختارهای مختلف نهادهای مناسب، حاکمان صالح و عادل، باور قلبی مسئولین و تلاش متعهدانه آنان در احیای عدالت در همه ابعاد، متشکل شدن مجموعه‌ای از کارگزاران پیرو اهل بیت در یک ساختار حکومتی
۸	**عوامل قانونی**	الگو بودن دولتمردان، وجود سازوکار لازم برای اِعمال عادلانه ضمانت اجرای قوانین حاکم بر جامعه علوی، نظارت قوی بر اجرای صحیح و اصلاح انحرافات، برخورد عادلانه با همه سطوح در مسائل مربوط به قوانین، مقررات اقتصادی و مالیاتی دقیق و روشن، قانون مداری
۹	**رهبری**	رهبری با کفایت و مورد قبول عامه مردم، احساس مسئولیت عمومی، رهبری شایسته و فرزانه، وجود رهبری کامل که همان رهبری معصوم است، سالم بودن رهبران حکومت، حساس مسئولیت اجتماعی و فردی برای مشارکت در همه عرصه‌ها
۱۰	**مدیریت جامعه**	مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی
۱۱	**نظام منطقی**	هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و باز توزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه، نشان دادن مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه‌سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، منصب‌های حکومتی صرفاً بر حسب شایستگی افراد، جبران آسیب وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت
۱۲	**نگاه حاکمیتی**	دوری مردم و مسئولان از تواکل (کار به عهده دیگری سپردن)، دوری مردم و مسئولان از تخاذل (عدم حمایت از افراد مسئول)، تغییرات ساختاری لازم، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، التزام رعایت قوانین و هنجارها، سازگاری با نام بین‌المللی (فقدان یا کمی مزاحمت آنان با نظام عدالت‌مدار)
۱۳	**عوامل محیطی**	شرایط سیاسی و اقتصادی، فراهم کردن شرایط اقتصادی، رعایت همه نکات نامه رهبر به مدیران، عزم ملی، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، نخبگان سیاسی و اداری متخصص و مهذب در سطوح عالی، میانی و حتی پایین، نبود عوامل تأثیرگذار خارجی در جهت خلاف، مجریان شایسته و با کفایت
۱۴	**بالندگی سازمانی**	پاسخگویی، جلب اعتماد، تحقق عدالت اقتصادی، توسعه توانمندی‌ها، رفتارهای بازدارنده مبتنی بر علم اخلاق و مبانی عقلانی رفتار اجتماعی، واقف بودن به حقوق خویش و مطالبه آگاهانه آن
۱۵	**جریان اطلاعات**	نشان دادن مبدأ، مقصد، و جهت انتقال «اطلاعات و داده‌ها»، در سیستم خط‌مشی‌گذاری عمومی، نشان دادن جامعه هدف، اثربخشی در جامعه هدف، اقدام مناسب در راستای توسعه عدالت، نزدیک شدن به قوانین و خط‌مشی‌های حق‌مدار
۱۶	**عدالت حق مدار**	قدرت کافی برای انجام وظایف، حمایت مردم (زن و مرد) از حکومت در راستای تحقق اهداف، حقوق برابر افراد جامعه، برخورداری از امنیت رفاه، و آگاهی، تضمین شرایط اجتماعی مناسب، محدود بودن به قانون

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

کدگذاری محوری

کدگذاری محوری، مقوله‌های مستخرج از کدگذاری باز تحت شش دسته شامل مقوله محوری؛ شرایط علّی؛ شرایط مداخله‌گر؛ شرایط بستر؛ راهبردها(کنش و واکنش‌ها) و پیامدها قرار گرفته‌اند.

شرایط و عوامل علّی

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با شرایط و عوامل علّی، ۱۹ مفهوم می‌باشد که آن‌ها در ۳ مقوله با عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، شایسته گرایی دسته‌بندی شده‌اند که در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲- دسته‌بندی مفاهیم به مقوله‌های علی

مقوله‌ها	مفهوم‌ها
عوامل مدیریتی	مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد
عوامل سازمانی	تربیت کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل‌دهی و تدوین خط مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر براجرا و ارزیابی خط مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد
شایسته گرایی	شایسته گزینی، شایسته گماری، شایسته پروری

مقوله محوری

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با مقوله محوری، ۱۵ مفهوم می‌باشد که آن‌ها را در تحت ۳ مقوله عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش دسته‌بندی نموده که در جدول (۳) قابل مشاهده می‌باشد:

جدول ۳- دسته‌بندی مفاهیم به مقوله محوری

مقوله‌ها	مفهوم‌ها
عوامل فرهنگی	عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان‌ها، حاکمیت فرهنگ قناعت، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت
سازگاری با نخبگان	چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت‌گرا و حق‌محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، نظام حزبی رقابتی
آموزش	آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آن‌ها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، امکان آموزش برای همگان

مقوله راهبردها

مفاهیم استخراج شده و شناسایی شده مرتبط با مقوله راهبردها، ۱۱ مفهوم می‌باشد که آن‌ها در ۲ مقوله با عناوین مدیریت جامعه و نظام منطقی دسته‌بندی شده‌اند که در جدول (۴) قابل مشاهده می‌باشند:

جدول ۴- دسته‌بندی مفاهیم به مقوله راهبردها

مقوله‌ها	مفهوم‌ها
مدیریت جامعه	مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم ، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی
نظام منطقی	هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و باز توزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه ، نشان دادن مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق ، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، منصب‌های حکومتی صرفاً بر حسب شایستگی افراد، جبران آسیب وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقوله محوری:

از میان تمامی مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، شایسته گرایی»، به منزله مقوله محوری در نظر گرفته شده است که عوامل مدیریتی شامل: مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد می‌باشد. عوامل سازمانی افراد شامل: تربیت کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل‌دهی و تدوین خط مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر براجرا و ارزیابی خط مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد می‌باشد. شایسته گرایی شامل: شایسته گزینی، شایسته گماری، شایسته پروری می‌باشد. به عبارت دیگر بر مبنای نقل قول‌های اغلب پاسخ‌دهندگان می توان این مقوله را در مرکز قرار داد و دیگر مقوله‌ها را به آن مرتبط نمود. برچسب انتخاب شده برای مقوله محوری نیز انتزاعی و در عین حال از جامعیت برخوردار است.

مقوله علی

از میان دیگر مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش» به منزله شرایط علی در نظر گرفته شده است که مقوله عوامل فرهنگی شامل: عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان‌ها، حاکمیت فرهنگ قناعت، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت می‌باشد. سازگاری با نخبگان شامل: چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت‌گرا و حق محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، نظام حزبی رقابتی می‌باشد. آموزش شامل: آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آن‌ها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، امکان آموزش برای همگان می‌باشد. شایان ذکر است دلیل علّی بودن این مقوله‌ها را می‌توان اینگونه بیان نمود که این مقوله‌ها و مفاهیم از جمله علل طراحی الگوی «طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی» می‌باشند.

مقوله راهبردها

همچنین از میان دیگر مقوله‌ها ۲ مقوله «مدیریت جامعه و نظام منطقی» نیز به عنوان راهبردها تلقی می‌شوند، زیرا این مقوله‌ها به عنوان کنش و واکنش‌های هدفمندی هستند که منجر به ارائه و بهره‌گیری از یک الگوی« مدل ساختاری توسعه عدالت اجتماعی» می‌شود. مقوله مدیریت جامعه مشتمل بر مفهوم‌های مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی می‌باشد. مقوله نظام منطقی مشتمل بر مفهوم‌های هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و باز توزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه، نشان دادن مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه‌سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، منصب‌های حکومتی صرفاً بر حسب شایستگی افراد، جبران آسیب وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت می‌باشد.

مقوله زمینه‌ای(بستر)

همچنین از میان دیگر مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل قانونی، رهبری، مدیریت جامعه» به منزله بستر در نظر گرفته شده که به ترتیب مقوله عوامل قانونی مشتمل بر مفهوم‌های الگو بودن دولتمردان، وجود سازوکار لازم برای اِعمال عادلانه ضمانت اجرای قوانین حاکم بر جامعه علوی، نظارت قوی بر اجرای صحیح و اصلاح انحرافات، برخورد عادلانه با همه سطوح در مسائل مربوط به قوانین ، مقررات اقتصادی و مالیاتی دقیق و روشن، قانون‌مداری است. مقوله رهبری مشتمل بر مفهوم‌های رهبری با کفایت و مورد قبول عامه مردم، احساس مسئولیت عمومی، رهبری شایسته و فرزانه، وجود رهبری کامل که همان رهبری معصوم است، سالم بودن

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

رهبران حکومت، احساس مسئولیت اجتماعی و فردی برای مشارکت در همه عرصه‌ها می‌باشد. مقوله مدیریت جامعه مشتمل بر مفهوم‌های مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی می‌باشد. شایان ذکر است دلیل راهبرد بودن این مقوله‌ها را می‌توان اینگونه بیان نمود که این مقوله‌ها و مفاهیم نشانگر شرایط خاصی است که در آن راهبردهای کنش و واکنش صورت می‌پذیرد.

مقوله مداخله‌گر

از میان دیگر مقوله‌ها، ۲ مقوله «نگاه حاکمیتی و عوامل محیطی» به منزله شرایط مداخله‌گر در نظر گرفته شده است که به ترتیب مقوله نگاه حاکمیتی مشتمل بر مفهوم‌های دوری مردم و مسئولان از تواکل (کار به عهده دیگری سپردن، دوری مردم و مسئولان از تخاذل (عدم حمایت از افراد مسئول، تغییرات ساختاری لازم، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، التزام رعایت قوانین و هنجارها، سازگاری با نام بین‌المللی (فقدان یا کمی مزاحمت آنان با نظام عدالت‌مدار می‌باشد. همچنین مقوله عوامل محیطی مشتمل بر مفهوم‌های شرایط سیاسی و اقتصادی، فراهم کردن شرایط اقتصادی، رعایت همه نکات نامه رهبر به مدیران، عزم ملی، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، نخبگان سیاسی و اداری متخصص و مهذب در سطوح عالی، میانی و حتی پایین، نبود عوامل تأثیرگذار خارجی در جهت خلاف، مجریان شایسته و با کفایت می‌باشد. دلیلی که باعث انتخاب این مقوله‌ها به عنوان شرایط مداخله‌گر گردید را می‌توان اینگونه بیان نمود که هر یک از این مقوله‌ها می‌توانند دستیابی به مقوله محوری را محدود یا تسهیل نمایند.

مقوله نتایج و پیامدها

شایان ذکر است از میان مقوله‌های دیگر، ۳ مقوله «بالندگی سازمانی، جریان اطلاعات، عدالت حق‌مدار» نیز به منزله نتایج و پیامد های حاصل از ارائه یا طراحی یک الگوی «ساختاری توسعه عدالت اجتماعی» در نظر گرفته شده‌اند، زیرا این مقوله‌ها نتایج حاصل از کنش و واکنش‌ها هستند. به ترتیب مقوله بالندگی سازمانی مشتمل بر مفهوم‌های پاسخگویی، جلب اعتماد، تحقق عدالت اقتصادی، توسعه توانمندی‌ها، رفتارهای بازدارنده مبتنی بر علم اخلاق و مبانی عقلانی رفتار اجتماعی، واقف بودن به حقوق خویش و مطالبه آگاهانه آن است. مقوله جریان اطلاعات مشتمل بر مفهوم‌های نشان دادن مبدأ، مقصد، و جهت انتقال «اطلاعات و داده ها»، در سیستم خط‌مشی‌گذاری عمومی، نشان دادن جامعه هدف، اثربخشی در جامعه هدف، اقدام مناسب در راستای توسعه عدالت، نزدیک شدن به قوانین و خط‌مشی‌های حق‌مدار می‌باشد. نهایتا نیز مقوله عدالت حق‌مدار مشتمل بر مفهوم‌های قدرت کافی برای انجام وظایف، حمایت مردم (زن و مرد) از حکومت در راستای تحقق اهداف، حقوق برابر افراد جامعه، برخورداری از امنیت رفاه، و آگاهی، تضمین شرایط اجتماعی مناسب، محدود بودن به قانون می‌باشد.

نتیجه‌گیری

هدف اصلی تحقیق حاضر «ارائه الگوی ساختاری طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی» مبتنی بر نظریه داده بنیاد(بر اساس رویکرد سیستمی استراوس و کوربین) و با رویکردی آمیخته(کیفی-کمی)بوده است که برای این منظور، تحقیق در دو مرحله طراحی الگو (مدل) و آزمون الگوی پیشنهادی انجام شده است.

مرحله نخست: طراحی الگو: همانگونه که پیشتر اشاره شد، در تحقیق حاضر به منظور دستیابی به الگو یا نظریه‌ای جامع در رابطه با ارائه مدل ساختاری توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی از استراتژی کیفی نظریه‌پردازی داده بنیاد استفاده شده است. گام‌های پژوهش مرحله به مرحله بر اساس روش نظریه پردازی داده بنیاد پیش رفته و در نهایت بر مبنای ادبیات تحقیق و مصاحبه های انجام شده تعداد ۹۶ مفهوم و ۱۶ مقوله احصا شده است که از میان مقوله‌ها، سه عدد به عنوان مقولهٔ مرکزی ظاهر شد تا در کنار ۱۳ مورد دیگر، اجزای نظریهٔ داده بنیاد به دست آمده از پژوهش را تشکیل دهند. برای ارائهٔ نظریه از داستان و مدل تصویری استفاده شد. مقولهٔ مرکزی شناسایی شده در این پژوهش، «عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش» است که بقیه مقوله‌ها در رابطهٔ با آن معنا پیدا می‌کنند. مقوله‌ها نیز برای ارائه در مدل تصویری در پنج دستهٔ شرایط علّی(۳ مقوله)، راهبردها(۲ مقوله)، بستر یا زمینه(۳ مقوله)، شرایط مداخله‌گر(۲ مقوله)، پیامدها (۳ مقوله) قرار گرفتند که به شرح زیر می‌باشد:

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شایان ذکر است که، ۳ مقوله «عوامل مدیریتی، عوامل سازمانی، شایسته گرایی»، به منزله مقوله محوری در نظر گرفته شده است که عوامل مدیریتی شامل: مدیریت کارآمد و متعهد، مدیران دلسوز و علاقه‌مند، اخلاص در عمل، عزم قوی مدیران شایسته نظام برای برقراری چنین جامعه‌ای، تدوین برنامه استراتژیک، تشویق و هدایت منابع انسانی در راستای حفظ عدالت اجتماعی، تغییر استراتژی‌های سازمان متناسب با توسعه عدالت اجتماعی، مدیران قوی و کارآمد می‌باشد. عوامل سازمانی افراد شامل: تربیت کادر اداری مؤمن و عامل، فرهنگ سازمانی، توانمندسازی، مدیریت اطلاعاتی، شفافیت شاخص‌های ناظر بر شکل‌دهی و تدوین خط مشی‌های، شفافیت شاخص‌های ناظر براجرا و ارزیابی خط مشی‌ها، تعهد سازمانی، مدیریت عملکرد می‌باشد. شایسته گرایی شامل: شایسته گزینی، شایسته گماری، شایسته پروری می‌باشد. به عبارت دیگر بر مبنای نقل قول‌های اغلب پاسخ‌دهندگان می توان این مقوله را در مرکز قرار داد و دیگر مقوله‌ها را به آن مرتبط نمود. برچسب انتخاب شده برای مقوله محوری نیز انتزاعی و در عین حال از جامعیت برخوردار است.

از میان دیگر مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل فرهنگی، سازگاری با نخبگان، آموزش» به منزله شرایط علی در نظر گرفته شده است که مقوله عوامل فرهنگی شامل: عزم ملی با همراهی جدی مردم برای تحقق عدالت، الگو بودن دولتمردان، حاکمیت فرهنگ قناعت، اصالت کارآمدی و حقوق انسان‌ها، حاکمیت فرهنگ قناعت، اراده و خواست مردم و نخبگان سیاسی برای عدالت می‌باشد. سازگاری با نخبگان شامل: چرخش نخبگان سیاسی، اجماع نخبگان سیاسی یا ابزاری، نخبگان سیاسی فهیم، متخصص، عدالت گرا و حق‌محور، باز هم نخبگان سیاسی و حاکمان از حیث معرفت، بینش، و تخصص دقیق در علوم انسانی، نظام حزبی رقابتی می‌باشد. آموزش شامل: آموزش عمومی مداوم و فراگیر، آموزش و ارتقاء آگاهی مردم به ویژه کودکان و فرهنگ‌سازی در آن‌ها، فراهم نمودن زمینه مناسب برای آموزش، تعلیم، آگاه‌سازی، و شکوفایی استعدادها، امکان آموزش برای همگان می‌باشد. شایان ذکر است دلیل علّی بودن این مقوله‌ها را می‌توان اینگونه بیان نمود که این مقوله‌ها و مفاهیم از جمله علل طراحی الگوی «طراحی و ارائه مدل توسعه عدالت اجتماعی در خط مشی ملی» می‌باشند.

همچنین، ۲ مقوله «مدیریت جامعه و نظام منطقی» نیز به عنوان راهبردها تلقی می‌شوند، زیرا این مقوله‌ها به عنوان کنش و واکنش‌های هدفمندی هستند که منجر به ارائه و بهره‌گیری از یک الگوی« مدل ساختاری توسعه عدالت اجتماعی» می‌شود. مقوله مدیریت جامعه مشتمل بر مفهوم‌های مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی می‌باشد. مقوله نظام منطقی مشتمل بر مفهوم‌های هدایت سیستم‌های اخذ مالیات و باز توزیع منابع ملی در راستای تأمین منافع کل جامعه، نشان دادن مراکز و بانک‌های جمع‌آوری، بایگانی، و ذخیره‌سازی اطلاعات، رعایت رفتارهای صحیح اخلاقی، جلوگیری از گمراه‌سازی مردم و ترویج رفتارهای ضداخلاق، ایجاد نهادهای اجتماعی مناسب برای توسعه فرهنگی، منصب‌های حکومتی صرفاً بر حسب شایستگی افراد، جبران آسیب وارده بر آحاد جامعه در اسرع وقت می‌باشد.

از میان دیگر مقوله‌ها، ۳ مقوله «عوامل قانونی، رهبری، مدیریت جامعه» به منزله بستر در نظر گرفته شده که به ترتیب مقوله عوامل قانونی مشتمل بر مفهوم‌های الگو بودن دولتمردان، وجود سازوکار لازم برای اِعمال عادلانه ضمانت اجرای قوانین حاکم بر جامعه علوی، نظارت قوی بر اجرای صحیح و اصلاح انحرافات، برخورد عادلانه با همه سطوح در مسائل مربوط به قوانین ، مقررات اقتصادی و مالیاتی دقیق و روشن، قانون‌مداری است. مقوله رهبری مشتمل بر مفهوم‌های رهبری با کفایت و مورد قبول عامه مردم، احساس مسئولیت عمومی، رهبری شایسته و فرزانه، وجود رهبری کامل که همان رهبری معصوم است، سالم بودن رهبران حکومت، احساس مسئولیت اجتماعی و فردی برای مشارکت در همه عرصه‌ها می‌باشد. مقوله مدیریت جامعه مشتمل بر مفهوم های مشارکت آگاهانه افراد در جامعه، نظارت بر اعمال حکومت، حق مردم، نظارت حکومت بر وضع مالی کارگزاران عالی رتبه خود، مانع سوءاستفاده از منصب‌های حکومتی می‌باشد. شایان ذکر است دلیل راهبرد بودن این مقوله‌ها را می‌توان اینگونه بیان نمود که این مقوله‌ها و مفاهیم نشانگر شرایط خاصی است که در آن راهبردهای کنش و واکنش صورت می‌پذیرد.

از میان دیگر مقوله‌ها، ۲ مقوله «نگاه حاکمیتی و عوامل محیطی» به منزله شرایط مداخله‌گر در نظر گرفته شده است که به ترتیب مقوله نگاه حاکمیتی مشتمل بر مفهوم‌های دوری مردم و مسئولان از تواکل (کار به عهده دیگری سپردن، دوری مردم و مسئولان از تخاذل (عدم حمایت از افراد مسئول، تغییرات ساختاری لازم، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، التزام رعایت قوانین و

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

هنجارها، سازگاری با نام بین‌المللی (فقدان یا کمی مزاحمت آنان با نظام عدالت‌مدار می‌باشد. همچنین مقوله عوامل محیطی مشتمل بر مفهوم‌های شرایط سیاسی و اقتصادی، فراهم کردن شرایط اقتصادی، رعایت همه نکات نامه رهبر به مدیران، عزم ملی، اعتماد تاریخی و اتکاء هویتی، نخبگان سیاسی و اداری متخصص و مهذب در سطوح عالی، میانی و حتی پایین، نبود عوامل تأثیرگذار خارجی در جهت خلاف، مجریان شایسته و با کفایت می‌باشد. دلیلی که باعث انتخاب این مقوله‌ها به عنوان شرایط مداخله‌گر گردید را می‌توان اینگونه بیان نمود که هر یک از این مقوله‌ها می‌توانند دستیابی به مقوله محوری را محدود یا تسهیل نمایند.

منابع

۱. اسماعیلی، رفیع الدین. (۱۳۹۰). اصل عدالت اجتماعی در اسلام و شاخصه‌های آن. نشریه معرفت، ۲۰(۱۷۱)، ۴۳-۵۶.

۲. امینی سابق، زین العابدین؛ عباس‌زاده، یداله. (۱۳۸۹). نقش دولت در توسعه عدالت اجتماعی. خط مشی‌گذاری عمومی در مدیریت (رسالت مدیریت دولتی)، ۱(۲)، ۱۲۵-۱۴۵.

۳. باباخانی، محمد؛ راغفر، حسن؛ رفیعی، حسن. (۱۳۸۹). بررسی رابطه شاخص‌های عدالت اجتماعی و سلامت در ایران. ششمین کنگره اپیدمیولوژی ایران.

۴. بدلی وند، مجید؛ کریمیان، حبیب اله؛ فتحی، سروش. (۱۴۰۰). عملکرد سازمان تامین اجتماعی در تحقق عدالت اجتماعی. مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۳(۲)، ۳۷-۵۲.

۵. برنجکار، رضا؛ سیدباقری، سیدکاظم؛ نوروزی، ابوذر. (۱۳۹۶). بررسی جایگاه اختیار و عدالت اخلاقی در گستره عدالت اجتماعی اسلامی. اخلاق زیستی، ۷(۲۴)، ۲۳-۳۶.

۶. بشیریه، حسین. (۱۳۷۱). میزگرد برابری و نابرابری. نامه فرهنگ، ۲(۳)، ۴-۳۰.

۷. پورعزت، علی اصغر. (۱۳۸۰). مدیریت دولتی و عدالت اجتماعی. دانش مدیریت، ۱۴(۵۵)، ۸۳-۱۱۷.

۸. پورعزت، علی اصغر. (۱۳۸۶). خط‌مشی‌گذاری دولتی برای تحقق عدالت اجتماعی. اندیشه مدیریت، شماره ۱، ۷۷-۹۱.

۹. پورعزت، علی اصغر؛ الوانی، سیدمهدی. (۱۳۸۰). طراحی سیستم هوشمند قانونگذاری برای تحقق عدالت اجتماعی. پیام مدیریت، ۱(۱)، ۴۳-۵۱.

۱۰. پورعزت، علی اصغر؛ الوانی، سیدمهدی. (۱۳۹۲). عدالت اجتماعی، شالوده‌توسعه‌پایدار.

۱۱. پورعزت، علی اصغر؛ طاهری عطار، غزاله؛ سعدآبادی، علی اصغر. (۱۳۹۱). راهبری ملت‌سازی پایدار مبتنی بر عدالت اجتماعی. تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۴(۱۱)، ۱-۲۲.

۱۲. پورعزت، علی‌اصغر. (۱۴۰۰). ضرورت توسعه فرهنگ عدالت‌پذیر برای نیل به جامعه‌ی عدل موعود. ماهنامه تدبیر، شماره ۱۶۷.

۱۳. جمشیدی، محمدحسین. (۱۳۹۸). نظریه عدالت. تهران: پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی.

۱۴. حاتمی‌نژاد، حسین؛ راستی، عمران. (۱۳۸۵). عدالت اجتماعی و عدالت فضایی (منطقه‌ای) بررسی و مقایسه نظریات جان رالز و دیوید هاروی. نشریه جغرافیایی سرزمین، ۳(۹)، ۳۸-۵۰.

۱۵. حسن‌زاده، علیرضا؛ قاضی نوری، سیدسپهر؛ پورعزت، علی اصغر؛ ابوالحسنی، زهرا. (۱۳۹۳). ارزیابی برخی از مدل‌های نوآوری از منظر میزان هماهنگی با اهداف عدالت اجتماعی. فصلنامه علمی پژوهشی سیاست علم و فناوری، ۶(۴)، ۱-۲۰.

۱۶. حسینی، سیدعلی؛ سرائی، محمدحسین؛ الحسینی المدرسی، سیدعلی. (۱۳۹۴). برنامه‌ریزی توزیع خدمات مذهبی در راستای عدالت اجتماعی با مدل‌های خودهمبستگی فضایی (مطالعه موردی: شهر یزد). اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری، یزد.

۱۷. خزاعی، زهرا. (۱۳۸۱). از عدالت فردی تا عدالت اجتماعی. خردنامه صدرا، شماره ۲۹.

18. Alexander, M. (2011). The New Jim Crow: Mass incarceration in the age of colorblindness.New York, NY: The New Press.

19. Atteberry-Ash, B. E. (2023). Social work and social justice: A conceptual review. Social Work, 68(1), 38-46.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

20. Bali, M., Cronin, C., & Jhangiani, R. S. (2020). Framing Open Educational Practices from a Social Justice Perspective. Journal of Interactive Media in Education, 2020(1).

21. Blessett, B. (2015). Disenfranchisement: Historical underpinnings and contemporary manifestations. Public Administration Quarterly, 39(1), 3–50.

22. Camiré, M., Newman, T. J., Bean, C., & Strachan, L. (2022). Reimagining positive youth development and life skills in sport through a social justice lens. Journal of Applied Sport Psychology, 34(6), 1058-1076.

23. Charmaz, K. (2020). "With constructivist grounded theory you can't hide": Social justice research and critical inquiry in the public sphere. Qualitative Inquiry, 26(2), 165-176.

24. Dukhanin, V., Searle, A., Zwerling, A., Dowdy, D. W., Taylor, H. A., & Merritt, M. W. (2018). Integrating social justice concerns into economic evaluation for healthcare and public health: A systematic review. Social Science & Medicine, 198, 27-35.

25. Gaynor, T. S., & Blessett, B. (2014). Inequality at the intersection of the DOMA and VRA: A review of the 2013 supreme court decisions. Administrative Theory & Praxis, 36(2), 261–267.

26. George. V and p.wilding , Ideology and Social Policy, Routledge, 2016.

27. Gooden, S. T. (2014). Race and social equity: A nervous area of government. Armonk, NY: M. E. Sharpe.

28. Gümüş, S., Arar, K., & Oplatka, I. (2021). Review of international research on school leadership for social justice, equity and diversity. Journal of Educational Administration and History, 53(1), 81-99.

29. Hagan, K., Forman, R., Mossialos, E., Ndebele, P., Hyder, A. A., & Nasir, K. (2022). COVID-19 vaccine mandate for healthcare workers in the United States: a social justice policy. Expert review of vaccines, 21(1), 37-45.

30. Hayke, F. (2016). The constitution of leberty Routledye and keyanpavl.

31. Hoek, J. (2017). Is there an intersection between "market justice" and "social justice"? An analysis of ENDS marketing. Journal of Social Marketing.

32. Howlett, Michal. , Ramesh. M. Perl, Antony.(2019) .Studying public policy, policy cycles & policy subsystems. Third edition. Oxford University.

33. Howlett, Micheal. (1998). policy subsystem configuration and policy change: operationalizating the postpositivist analysis of the ppolitics of the policy process". Policy studies journal. 26.3:82-462.

34. Howlett, Micheal.(2021). Designing Public Policies: Principles and Instruments. Publisher Routledge.

35. Jacobs, J., & Perez, J. I. (2023). A qualitative metasynthesis of teacher educator self-studies on social justice: Articulating a social justice pedagogy. Teaching and Teacher Education, 123, 103994.

36. Jan, T. (2018). Report: No progress for African Americans on homeownership, unemployment and incarceration in 50 years. The Washington Post

37. Jayasinghe, S., Faghy, M. A., & Hills, A. P. (2022). Social justice equity in healthy living medicine-An international perspective. Progress in Cardiovascular Diseases.

Archive of SID.ir